

MODULUL B. PSIHOPEDAGOGIA

FORMATORI:

Doctor, conf.univ. A. PANIȘ

Doctor AFANAS A.

Lector superior E. PUZUR

Lector superior V. VRABII

1. PROIECTAREA DIDACTICĂ CONSTRUCTIVISTĂ

Proiectarea constructivistă este o construcție mentală a profesorului (lat. „proicio, ere” – a arunca înainte; „proiectio, onis” – întindere înainte, dreptul de a construi făcând o ieșitură/proiecție); Nu mai este o inginerie, o tehnologie a cunoașterii, strict aplicate, ci trebuie prevăzute variante pentru diferite stiluri ale începătorilor, ca să se respecte teza de bază: cunoașterea se construiește în mod propriu întâi, apoi prin colaborare; Nu mai prevede controlul riguros al pașilor învățării, conform obiectivelor operaționale, ci este o evaluare continuă și dinamică, dar a modului și nivelului de angajare în construcția cunoașterii, a capacităților, priceperilor, abilităților, motivației, atitudinii, metacogniției, necesare atingerii performanțelor, în raport cu propriile așteptări și cu standardele generale; Nu putem vorbi decât de conceperea proiectării în variante metodologice, de alternative strategice și fiecare cere alte proceduri pentru proiectare, chiar moduri de structurare, de prezentare, de desfășurare (apud Mihaela Ștefan. *O variantă de proiectare constructivistă a unei activități de seminar*).

R.Richey (1995) surprinde următoarele note distinctive ale proiectării constructiviste, față de celelalte abordări:

- Contextul necesar e determinat de nevoile elevilor în cunoaștere și rezolvare de sarcini.
- Nu se mai detaliază obiectivele, acțiunile, rezultatele finale.
- Se precizează modul de coordonare, îndrumare, stimulare, iar nu dirijarea, transmiterea clasică.
- Evaluarea vizează procedurile utilizate, iar nu rezultatele imediate, progresul, în calitatea formării, a participării, a rezolvării conflictelor cognitive, a valorii autoevaluării.
- Secvențele activității sînt flexibile, nu se prescriu în detaliu.
- Este o construcție:- ca o hartă conceptuală;-ca o succesiune de sarcini de lucru;- ca o înlănțuire de întrebări, problemă și răspunsuri construite; - ca o introducere progresivă a noilor experiențe în cele anterioare.

Cîteva exemple de modele și etape în proiectarea învățării constructiviste:

- *Cadrul ERRE* (model de dezvoltare a gândirii critice): **E**vocarea, **R**ealizarea sensului; **R**eflecția; **E**xtinderea.
- *Modelul OSIOS* (apud Mihaela Ștefan): **O** rientarea în tema nouă; **S** canarea materialelor suport oferite; **I** nterpretări proprii; **O** rganizarea noilor cunoștințe; **S** chematizarea.
- *Modelul celor 5 D* (apud Mihaela Ștefan): **D** escifrarea problemei; **D** efinirea problemei; **D** ezvoltarea problemei; **D** elegarea sarcinii; **D** esign-ul problemei.
- *Modelul ACERA* (apud Mihaela Ștefan): **A** naliza sarcinii; **C** onstruirea înțelegerii; **E** xtinderea cîmpului; **R** eflecția; **A** precierea.

2. MANAGEMENTUL CLASEI DE ELEVI

Managementul clasei de elevi se referă la un ansamblu de activități și comportamente ale profesorului, care urmăresc să întrețină o atmosferă de *cooperare* și de *implicare* a elevilor în realizarea sarcinilor de învățare care le revin (M.Diaconu).

Funcțiile managementului clasei: proiectarea, organizarea, consilierea, evaluarea, decizia.

Structura dimensională include dimensiunile: ergonomică, normativă, psihologică, inovatoare, socială, operațională.

Componentele majore: managementul comportamentului, managementul conținutului, managementul acordului.

INSTITUTUL DE ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

Catedra Psihopedagogie și Management Educațional

Strategii preventive și de modificare comportamentală în managementul clasei

Strategii preventive

• **Stabilirea de reguli**

Comunicarea clară a regulilor comportamentului social și academic la început de an școlar este esențială pentru un management eficient al clasei. Este important ca aceste reguli să fie stabilite împreună cu elevii, or, în acest caz acceptarea și complianța copiilor la regulă crește.

Stabilirea regulilor va începe prin identificarea împreună cu elevii a celor mai frecvente probleme din școală/clasă. Regulile vor fi respectate dacă va exista și presiunea clasei pentru respectarea lor. Pentru elaborarea regulilor, profesorul împreună cu elevii vor stabili un set de criterii (Baban A., 2001):

să fie stabilite la începutul anului școlar;
să fie formulate pozitiv, specificând comportamentul așteptat;
să fie scrise într-un limbaj simplu;
lista de reguli să nu fie mare (5-6) ca să nu fie uitate;
să includă numai regulile pe care le consideră necesare;
să se focalizeze pe comportamente specifice;
să fie elaborate împreună cu elevii;
să fie afișate într-un loc vizibil pentru ca elevii să și le reamintească;
să fie discutate și explicate elevilor;
să fie precizate toate consecințele nerespectării unei reguli;
regulile să fie aplicate consecvent, fără a se face excepții de la aplicarea lor;
consecințele nerespectării regulilor să fie în conformitate cu gravitatea comportamentului;
aplicarea consecințelor să se facă fără ca elevul să fie blamat – doar comportamentul este discutat;
regulile să vizeze îmbunătățirea condițiilor de învățare în clasă.

Exemplu:

Comportamentul așteptat	Regula	Consecințe pentru elevii care nu respectă regula
Să nu se utilizeze în vorbire cuvinte necenzurate	Comunicăm într-un limbaj decent	Selectează un text despre cultura vorbirii, studiază-l și povestește-l cursiv, coerent în fața clasei.
Să nu alergăm în pauze prin clasă	În clasă ne deplasăm fără grabă, ordonat	Șterge praful de pe mobilierul din clasă.

• **Personalizarea clasei**

Pentru a personaliza clasa, profesorul, împreună cu elevii, vor decide asupra următoarelor aspecte:

- preluarea/inventarea unui nume la care aderă întreaga clasă;
- aranjarea diferită a băncilor;
- utilizarea elementelor decorative pentru tapetarea claselor (produse ale elevilor, materiale de interes specific pentru elevi etc);
- particularizarea clasei prin culoare.

• **Cunoașterea elevilor**

Profesorul va demonstra respectul față de elev prin atenția pe care i-o acordă. Ținându-i minte numele, preferințele, aspirațiile, profesorul îl va face pe elev să se simtă în siguranță. A respecta echitatea, a acorda egalitatea șanselor pentru toți membrii colectivului din clasă, a-i respecta deopotrivă pe băieți și pe fete – sînt doar cîteva aspecte de care trebuie să țină cont un profesor-manager.

INSTITUTUL DE ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

Catedra Psihopedagogie și Management Educațional

- **Crearea unui cadru de interacțiune pozitivă**, caracterizat astfel:
 - deschidere la schimbare;
 - atractivitate și culoare;
 - respectarea orarului;
 - ignorarea comportamentelor nedorite;
 - îndepărtarea obiectelor care determină conflicte interpersonale;
 - întărirea comportamentelor dezirabile;
 - utilizarea unor stiluri de interacțiune pozitivă.

Strategii de modificare comportamentală

Profesorul-manager care își propune să modifice un comportament nedorit al elevului va ține cont de patru etape specifice acestui proces:

- A. **Identificarea celor trei componente** ale unui comportament: antecedentele comportamentului, comportamentul propriu –zis și consecințele comportamentului.
- B. **Monitorizarea comportamentului** pentru a aduna date relevante, concrete despre un comportament. În acest scop pot fi aplicate diverse metode între care: observarea, chestionarea, automonitorizarea etc.

De exemplu:

Ziua	Momentul	Comportament	Consecințe
Luni	La prima pauză	Elevul X l-a îmbrâncit pe colegul de bancă	Colegul s-a lovit de colțul mesei, însă elevul X nu i-a cerut scuze
Marți			

- C. **Analiza și evaluarea funcțională a comportamentului.**
În cadrul analizei și evaluării funcționale a comportamentului se va pune accentul pe următoarele dimensiuni:

- forma de manifestare a comportamentului;
- frecvența – numărul de apariții ale comportamentului;
- durata – intervalul de timp dintre momentul inițierii și momentul încetării comportamentului;
- intensitatea – magnitudinea manifestării comportamentului;
- latența – intervalul dintre stimul și manifestarea comportamentului;
- contextul de apariție a comportamentului.

- D. **Crearea și aplicarea programului de modificare comportamentală.**

La această etapă profesorul va selecta/crea/aplica diverse metode/ forme care vor contribui la modificarea comportamentală a elevului, cum ar fi:

- **Întărirea** (reprezintă o situație de învățare în care copilul învață că există o relație între comportament și consecințele lui).
- **Pedeapsa** (este o modalitate de a reduce frecvența de apariție a unui comportament, prin aplicarea unui stimul neplăcut. Simpla aplicare a pedepsei nu determină apariția unui comportament alternativ. Pentru a produce acest efect este necesară asocierea pedepsei cu întărirea comportamentului dezirabil sau specificarea comportamentului alternativ și recompensarea sa ulterioară).
- **Modelarea** (este o metodă de modificare cognitiv-comportamentală care constă în prezentarea unui eșantion de comportamente cu scopul de a antrena persoana care observă comportamentul în producerea sa).
- **Contractul de contingente** (este o înțelegere, de obicei scrisă, între profesor și elev care cuprinde 3 categorii de informații: specificarea comportamentului care urmează a fi format; specificarea comportamentelor neadecvate; descrierea consecințelor celor două tipuri de comportamente adecvate și neadecvate, respectiv întăririle și penalitățile comportamentale. Contractul trebuie să fie un rezultat al negocierii dintre profesor și elev).

INSTITUTUL DE ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

Catedra Psihopedagogie și Management Educațional

- **Promptingul** (constă în utilizarea unui stimul înainte și/sau în timpul efectuării unui comportament, în vederea facilitării învățării acestuia. Această formă de modificare comportamentală se utilizează numai pentru inițierea și fixarea comportamentului).

În tabel este prezentată o sinteză a unor metode comportamentale de control al frecvenței de manifestare a unui comportament cu unele exemplificări (adaptare după A. Baban, 2001).

Metoda	Definirea metodei	Exemple
Întăririle pozitive	Prezentarea unui stimul după producerea unui comportament, cu scopul creșterii ratei și intensității acestuia.	Profesorul oferă elevilor 5 min pauză după realizarea unor sarcini. Dacă după oferirea pauzei crește calitatea realizării sarcinii, pauza devine întărire pozitivă.
Întăririle primare	Un stimul poate fi definit ca o întărire pozitivă, dacă satisface o nevoie fiziologică.	Alimentele sînt un exemplu de întărire primară.
Întăririle secundare	Un stimul poate fi definit ca o întărire secundară dacă satisface o nevoie materială sau socială.	Notele, popularitatea sînt întăriri secundare frecvent utilizate.
Planificarea întăririlor	Realizarea unei scheme de întărire.	Oferirea unei întăriri la un interval stabilit sau după un număr de răspunsuri corecte. De exemplu: dacă elevul a realizat 3 sarcini corect, primește o întărire (notă, calificativ, puncte).
Modelarea	Învățarea unor comportamente noi prin întărirea secvențelor comportamentului.	Elevul X este foarte timid cînd răspunde în fața clasei. Prima dată profesorul îi oferă o recompensă după ce elevul a lucrat cu colegul de bancă la o sarcină și a prezentat răspunsul din partea perechii. La următoarea etapă elevul este recompensat dacă a lucrat activ în cadrul grupului. Ulterior va fi recompensat dacă va prezenta în fața clasei produsul activității grupului și în final – cînd va răspunde în fața clasei. Pentru început poate fi aplicată metoda <i>scaunul fierbinte, tehnica formulării întrebărilor</i> , astfel încît elevul să aibă mai puține emoții cînd răspunde.
Eliminarea gradată a stimulilor	Eliminarea gradată a întăririlor prin introducerea unor stimuli noi care cresc frecvența comportamentului-țintă.	Înlocuirea unor întăriri materiale (rechizite) cu întăriri sociale (diplomă de laudă, menționarea la careu).
Time-out	Este o metodă de întărire negativă prin care elevul este scos dintr-un mediu în care nu-și poate controla comportamentul (primind multe întăriri pozitive pentru comportamentul nedorit) și plasat într-un alt mediu, pentru un interval de timp stabilit.	Spațiul pentru „time-out” este stabilit în clasă (pot participa și elevii). Elevul nu trebuie să aibă o altă preocupare în această perioadă și nu trebuie să fie în centrul atenției. Altfel, acest timp devine întărire pozitivă pentru acel comportament. Timpul pentru time-out poate fi între 5-10 minute.
Pedeapsa	Un stimul care urmează unui răspuns, cu scopul scăderii frecvenței sale de manifestare.	Unui elev i s-a interzis să meargă în sala de calculatoare din cauza unui comportament deviant. Dacă după această sancțiune scade frecvența comportamentelor inadecvate, interzicerea de a merge la sala de calculatoare este o pedeapsă.
Penalizarea	Retragerea unor privilegii ca metodă de scădere a frecvenței de apariție a unui comportament.	Se retrage un număr anumit de credite oferite anterior pentru că a apărut un comportament deviant.
Extincția	Retragerea unui comportament ca urmare a lipsei de întărire.	De exemplu, dacă pentru un elev acordarea atenției este întărire pozitivă pentru comportamentul disruptiv și nu i se mai acordă această întărire, după o perioadă, comportamentul nu mai apare.

INSTITUTUL DE ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI
Catedra Psihopedagogie și Management Educațional

3. CASETA CU TERMENI PEDAGOGICI

<p>Instruirea - un proces dirijat și realizat într-un cadru instituționalizat, determinat de un ansamblu de legități și principii și orientat spre obținerea unor funcții prestabilite teologic și social. (Guțu V. <i>Pedagogie</i>. Chișinău: CEP USM, 2013, p. 301)</p>
<p>Predarea denotă acțiunea întreprinsă cu intenția de a produce învățarea altei persoane. (The International Encyclopedia of Education, p. 5087)</p>
<p>Învățarea – o relativă modificare a comportamentului, fundamentată pe experiență. (Encyclopaedia Britannica)</p>
<p>Învățarea – o transformare de comportament pe baza unei experiențe organizate în școală, organizarea supusă structurii, observației și controlului, în condițiile activității și ambianței școlare. (Iucu Romiță B. <i>Instruirea școlară: perspective teoretice și aplicative</i>. Iași: Polirom. 2008, p. 41)</p>
<p>Evaluarea - o activitate prin care sunt colectate, asamblate și interpretate informații despre starea, funcționarea și evoluția viitoare probabilă a unui sistem (rezultate, procese, acțiuni, instituții). (I. Neacșu, A. Stoica, coord., 1999)</p>
<p>Termenul <i>metodă</i> (conform DEX) derivă din două cuvinte grecești (<i>odos</i>- „cale” și <i>metha</i>- „spre”, „către”) și are înțelesul de „drum (către)...”, „cale (spre)...”; un mod de „urmărire”, de cercetare a unui lucru; de căutare, de explorare a unui fenomen obiectiv în vederea aflării adevărului; drum parcurs în vederea atingerii unui scop, a obținerii unui rezultat determinat. Metoda - o cale eficientă de organizare și conducere a învățării, un mod comun de a proceda ce reunește într-un tot familiar eforturile profesorului și ale elevilor săi. (I. Cerghit, S. Cristea, O. Pânișoară, 2008)</p>
<p>Standardul de eficiență reprezintă nivelurile de capacitate instructiv-educativă ale elevilor pe care aceștia trebuie să le atingă la finele treptei de învățământ, stabilite teoretic și experiențial în baza valorilor educaționale ale sistemului național de învățământ și a demersului educațional al lumii moderne. În aspect practic, standardul traduce cerințele exprimate la nivelul legităților pedagogice, la nivelul unor „norme concrete”, „indicații obligatorii” sau „idei directe” care trebuie urmărite și respectate în cadrul educațional. (<i>Standardele educaționale</i>, IȘE. 2012)</p>
<p>Competență un ansamblu/sistem integrat de cunoștințe, capacități, deprinderi și atitudini dobândite de elevi prin învățare și mobilizate în contexte specifice de realizare, adaptate vârstei elevului și nivelului cognitiv al acestuia, în vederea rezolvării unor probleme cu care acesta se poate confrunta în viața reală. (<i>Curricula</i> 2010)</p>
<p>Referențial este un sistem structurat de criterii, de puncte de reper sau indicatori pe baza cărora se circumscriu, în plan real, dimensiunile, componentele, conținutul unui anumit profil de formare, în cazul nostru referențialul de evaluare la nivel de instituție, catedră, cadru didactic trebuie construit pe baza competențelor și subcompetențelor (capacităților) specifice disciplinelor de studiu, indicate concret în curricula. (E. Voiculescu, <i>Factorii subiectivi ai evaluării școlare. Cunoaștere și control</i>. 2001, p. 133)</p>
<p>Prodot – rezultatul operațiunii efectuate de individ și este compus din două elemente „dimensiuni”: <i>obiectul (conținutul)</i> – element asupra căruia se va efectua operațiunea; <i>operațiunea</i> – activitate intelectuală produsă de individ care se aplică obiectului. (M. Minder, <i>Didactica funcțională</i>. 2003, p. 27)</p>

4. STRESUL ȘI REACȚIILE UMANE. MANAGEMENTUL STRESULUI

Pentru a face față stresului la locul de muncă și evita complicațiile neplăcute care pot să apară, psihologul vă sugerează următoarele **modificări în comportamentul de serviciu**:

1. Reduceți presiunile pe care le puneți voi înșivă asupra voastră. Un grad mai mare de relaxare în tot ceea ce faci, indiferent de presiunea care vine din afară, îți permite să rezolvi mai ușor lucrurile.

2. Diminuați așteptările pe care le aveți de la ceilalți. Un factor suplimentar de stres vine din partea așteptărilor ridicate pe care le avem de la colegi sau subalterni. De câte ori aceștia nu produc rezultatele pe care le vrem, ne enervăm inutil.

3. **Nu amînați sarcinile.** Sentimentul de amînare ne urmărește ca o umbră apăsătoare. În plus, sarcinile amînate se strîng și ne doboară.
4. **Respectați pauzele.** Minte are nevoie de relaxare periodică. Eficiența scade dacă muncești fără întreruperi.
5. **Nu vă luați de lucru acasă.** Viața personală trebuie separată clar de viața de serviciu, presiunea de la job trebuie să rămînă la birou.
6. **Spuneți "nu pot, nu știu, am nevoie de ajutor".** Unii oameni nu pot spune "nu", dintr-un anumit blocaj psihologic. Acesta trebuie depășit: ai nevoie să-ți evaluezi corect resursele și să ceri ajutor atunci cînd simți că nu poți face față sarcinilor.
7. **Beți multă apă în timpul zilei.** Nu lichide, în general, ci apă. Apa ne păstrează un tonus bun și reușește să ne diminueze stresul.

METODE DE ELIMINARE A EPUIZĂRII NERVOASE

1. **Exprimați-vă sentimentele.** Dacă vă exprimați stresul în cuvinte, comunicînd cu colegii, puteți preîntîmpina izolarea de care vă izbiți. Schimbul de idei are rolul unui amortizor, deoarece intercomunicarea îndepărtează stresul și schimbă perspectiva asupra lucrurilor.
2. **Programați-vă timpul** în așa fel, încît să vă puteți relaxa. Cu toții avem nevoie și de odihnă, nu doar de muncă. În loc să continuați munca în pauzele de prînz sau de cafea, petreceți aceste minute făcînd ceva ce nu are nici o legătură cu serviciul dvs.
3. **Stabiliți momente din zi în care sînteți mai energic** și programați activități în concordanță cu ele. În cursul unei zile obișnuite de muncă avem momente de energie debordantă și momente în care ne simțim mai vlăguți. Dacă stabilim cînd avem acele creșteri și ne programăm rezolvarea obligațiilor stresante în acele perioade, vom putea preveni epuizarea.
4. **Nu vă programați niciodată mai mult de o activitate stresantă în aceeași perioadă de timp.** S-ar putea ca aceasta să vă solicite ceva timp și resurse, în schimb veți preveni aglomerarea muncii, veți avea senzația unor împliniri mai mari și va îndepărta stresul rezultat din gîndul că vi se cere să munciți prea mult.
5. **Participați la cît mai multe activități fizice** desfășurate în aer liber. Practicarea unui sport vă ajută să vă destindeți după o zi de muncă, vă relaxează plăcut și vă asigură o bună funcționalitate mentală.
6. **Împărțiți-vă activitatea în secvențe mai mici.** Este mai bine pentru noi să împărțim activitatea pe secvențe și să le ducem la bun sfîrșit pe cîte una din ele. Acest lucru ne va da siguranța faptului că vom realiza ceea ce ne-am propus, fără a ne frustra din motive de neîndeplinire la timp a activității.
7. **Cedați altora din responsabilitățile dvs.** Decît să ne ocupăm noi de orice problemă nouă, este bine să permitem și altora să rezolve probleme și să ia decizii, dacă doresc să o facă. Nu vă asumați prea multe responsabilități!
8. **Învățați să spuneți "NU".** Nu sînteți obligat să lucrați în plus sau să faceți ceva care nu intră în obligațiile dvs. de serviciu. Capacitatea de a refuza ne dă sentimentul că sîntem stăpîni pe situație, și deci ne face să fim mulțumiți de noi înșine. Aveți dreptul de a alege în care activități vă implicați și în care nu.
9. **Perfecționați-vă.** Trebuie să fiți la curent cu ultimele noutăți din domeniul dvs. și să cunoașteți tehnologiile și ideile noi. Participarea la cursuri și stagii de perfecționare vă va ține la curent cu acestea și nu vă va permite să simțiți că nu faceți față lucrurilor.
10. **Luptați-vă pentru succes.** Nu vă mulțumiți niciodată să faceți numai ceea ce pregătirea dvs. vă permite să faceți. Dacă sînteți animat de dorința de a vă lărgi orizonturile și de a căuta succesul, nu veți suferi niciodată de epuizare nervoasă.
11. **Învățați să vă relaxați.** Rezervați-vă în fiecare zi timp pentru a reveni la o stare de echilibru și relaxare din punct de vedere fizic. Dacă veți învăța arta relaxării, veți constata că aceasta vă permite să acceptați și să înfrunțați mai ușor situațiile stresante.

TEHNICI DE DESTRESARE ȘI ÎNTĂRIRE A COMPORTAMENTELOR POZITIVE

1. **Atunci când recunoașteți în voi sentimente negative, nu le negați, acceptați aceste sentimente.**
2. **Acceptați că puteți face față sentimentelor negative.**
3. **Răsplățiți-vă pentru fiecare reușită.**
4. **Analizați-vă dialogul interior.** *Regretele cu întârziere și fraze precum “Ce bine era dacă...”, “Aș fi putut să...”, “De ce nu am...?” etc., sunt neproductive.*
5. **Schimba cursul dialogului interior.** *Putem oricând să ne cream noi obișnuințe pozitive în gândire bazate pe ceea ce ne place, ni se potrivește și ne este benefic în dezvoltarea noastră personală.*
6. **Alegerea gândirii raționale.** Trebuie să ne învățăm să facem alegerile care sunt potrivite pentru noi, și nu pentru a face pe plac societății sau celor din jur. Trebuie să ne examinăm procesele de gândire și felul în care noi le folosim.
7. **Să ne creăm realitatea!** Gândirea este energie, și ea creează pe măsura ce gândim. Atunci trebuie să ne hotărăm ce fel de realitate dorim să cream. Trebuie să ne folosim imaginația și să alegem să evoluăm. “Visele și viziunea permit omenirii să continue să evolueze către reamintirea stării de perfecțiune.”

**STRATEGIILE CU AJUTORUL CĂRORA POT FI LIMITATE EFECTELE NEGATIVE
PRODUSE DE STRES:**

- **Tehnici de relaxare:** trainingul autogen, relaxarea musculară progresivă, tehnicile de respirație, tehnicile de control mintal, meditația .
- **Adoptarea unei atitudini corecte față de viață.**
- **Exercițiile fizice.**
- **Regimul alimentar.**
- **Organizarea corectă a somnului.**
- **Ergoterapia** (tratarea unor boli psihice prin munca manuală).
- **Biofeedback** – metodă de autocontrol și/sau de relaxare.
- **Consilierea educațională.**

STAREA DE BINE ASIGURĂ ECHILIBRUL PSIHIC ȘI INCLUDE :

- Acceptare de sine.
- Relații pozitive cu ceilalți.
- Autonomie.
- Control asupra propriei vieți.
- Sens și scop în viață.
- Dezvoltare personală .

EFECTELE PSIHO-SOCIALE ALE MIGRAȚIUNII PĂRINȚILOR:

- Starea emoțională critică a copiilor.
- Schimbarea imaginii de sine a copiilor.
- Modificarea sistemului de valori.
- Relațiile interpersonale dificile a copiilor cu cei din jur.

INSTITUTUL DE ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI
Catedra Psihopedagogie și Management Educațional

STRATEGIA DEZVOLTĂRII COMPETENȚELOR EMOȚIONALE

Alege competența emoțională pe care vrei să o îmbunătățești.

1. _____

Enumeră câteva dintre punctele slabe/aptitudini/comportamente pe care ai dori să le corectezi în următoarele trei săptămâni.

1. _____

2. _____

3. _____

Ce activități la locul de muncă ți-ar oferi ocazia să te ocupi de dezvoltarea acestora ?

1. _____

2. _____

3. _____

Ce poți face pentru a le perfecționa ?

1. _____

2. _____

3. _____

Care sunt factorii/elementele care te-ar împiedica să îți îmbunătățești aceste aptitudini/comportamente?

1. _____

2. _____

Care sunt cele mai importante aspecte pe care trebuie să le rezolvi pentru a dezvolta aceste aptitudini/comportamente?

1. _____

2. _____

3. _____

Cum vei ține evidența progreselor făcute? (Cum le veți măsura?)

1. _____

2. _____

3. _____

Concluzie: Stabilește obiective realizabile, alături de pașii de acțiune și un interval de timp pentru rezolvarea lor și împărtășește-le colegului. Ajutați-vă reciproc în planurile voastre de perfecționare.

Obiective	Modalități de măsurare	Interval de timp	Grad de îndeplinire	Observații

5. VALORIFICAREA MECANISMELOR INTEGRATOARE ALE PERSONALITĂȚII ELEVULUI

Orientarea spre formarea unei personalități libere, creatoare, independente și deschise, capabile să ia decizii de sine stătător, să-și făurească propriul destin, semnifică nivelul de autoconducere, autoguvernare individuală, gradul de libertate în educație și asumare a responsabilității față de rezultatele acestei acțiuni, consolidează și facilitează autodeterminarea, autorealizarea individului. M.Zlate, semnalizează tendința de a vorbi nu despre orice personalitate, ci despre *personalitatea eficientă*.

După J.T. Mangan, **opt calități** sînt necesare pentru a te pune în valoare: *a ști să te exprimi; a ști să promiți; a dispune de curaj, de îndrăzneală; a ști să comuneci; a fi diplomat; a ști să fii familiar; a fi serios; a ști să convingi*. Evident, trebuie să facem totul: să-i învățăm să se pună în valoare pe cei care merită, care dispun de cunoștințe, priceperi, calități personale și anihilați ceilalți, care, deși nu dispun de nici o bază informațională și aptitudinală, se găsesc în vârful piramidei organizaționale.

Trăsături ale personalității pozitive ar putea fi reduse la trei și anume: *bunăstarea spiritului, autoreglarea, performanța*.

REPERE PSIHOLOGICE ALE EFICIENTIZĂRII ACTIVITĂȚII DE ÎNVĂȚARE.

Motivația de a învăța este segmentul primordial al succesului școlar. Sursele motivației sînt multiple și complexe. Factorii intrinseci și cei extrinseci condiționează și influențează motivația pentru învățare. Motivația poate fi definită ca fiind acele mobiluri interioare care direcționează comportamentul uman.

Participarea activă a elevilor și angajarea în activități asigură un mediu stimulat și contracarează plictiseala. Strategiile de instruire ar trebui să fie flexibile, creative și antrenante. Un mediu stimulat de învățare oferă o gamă largă de stiluri de prezentare, metode de învățare și materiale suport. În situațiile plictisitoare elevii vor învăța doar în baza unor așa motive, precum: frica, presiunea, amenințarea sau ale scopuri extrinseci (statutul profesional, prestigiu social.). Un mediu de învățare menținut prin astfel de motive distructive este, de regulă, stresant și tensionat.

Obținerea unor calificative are rol de motivație extrinsecă și prezintă valoare pentru elevi doar atunci cînd procesul de evaluare este bine planificat și elevii sînt informați despre beneficiile „calificării” respective.

Aplicații tehnici de motivare pozitivă a activității elevilor

- **Stabilirea de reguli ale clasei împreună cu colectivul acesteia.** Determinarea clară a regulilor de comportament de la începutul anului școlar este esențială atât pentru managementul clasei, cît și pentru prevenirea unor comportamente deviate.
- **Personalizarea clasei.** Aspectul interior al clasei reprezintă un mod de a fortifica identitatea socială a elevului.
- **Cunoașterea elevilor.** Cunoașterea particularităților copilului, memorarea numelui, a preferințelor sale, a relațiilor cu colegii sunt cîteva aspecte importante care îi creează încredere în sine, sentimentul de siguranță și apreciere personală, colaborare.
- **Implicarea elevilor în activitatea de învățare.** Activitățile în grupuri mici, interactive sînt considerate cele mai eficiente pentru prevenirea problemelor de disciplină. Prin creșterea nivelului de interacțiune dintre copii și feedback-ului oferit tuturor elevilor, fiecare copil are sentimentul că este responsabil de ceea ce se întîmplă la nivel de grup. Astfel, elevii vor deveni mai responsabili, receptivi și se vor simți importanți în interiorul grupului.
- **Rezolvarea imediată a problemelor disciplinare apărute.** Controlul proximității (apropierea fizică a pedagogului față de elev inhibă comportamentul deviant al acestuia), recurgerea la regulă, comunicarea asertivă sînt modalități de a aborda dificultățile în momentul apariției lor.
- **Realizarea de evaluări periodice.** Evaluarea permite recompensarea fiecărui elev.

INSTITUTUL DE ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

Catedra Psihopedagogie și Management Educațional

SURSE BIBLIOGRAFICE RECOMANDATE:

1. Antonesei L. (coord.), Popa N. L., Labar V. A. Ghid pentru cercetarea educației, Iași: Polirom, 2009.
2. Abric J-C. Psihologia comunicării, Iași: Polirom, 2002.
3. Albu G. Comunicare interpersonală. Aspecte formative și valențe psihologice, Iași: Ed. Institutului European, 2008.
4. Albulescu I., Albulescu M. Predarea și învățarea disciplinelor socio-umane, Iași: Polirom, 2000.
5. Amado G., Guittet A. Psihologia comunicării în grupuri, trad. G. Sandu, București: Polirom, 2007.
6. Băban, A. (coord.) Consiliere educațională: ghid metodologic pentru orele de dirigenție și consiliere. Ediția a treia. Cluj-Napoca: Editura ASCR ASCRED, 2011.
7. Bocoș M., Stan C., Manea A.D. (coord.), Educație și instruire în școala contemporană. Cluj-Napoca: Ed. Erikon, Colecția Universitas, Seria Pedagogie, 2008.
8. Bontaș I. Tratat de pedagogie, Ed. a-VI-a, rev. și adaug., București: Ed. ALL, 2008.
9. Callo T., Paniș A. (coord.) ș.a. Educația centrată pe elev: Ghid metodologic. Chișinău: "Print-Caro" SRL, 2010.
10. Callo T. Școala științifică a pedagogiei prezente. Chișinău: Ed. Pontos, 2010.
11. Caluschi M. Probleme de psihologie socială, Iași: Ed. Cantes, 2001.
12. Cartaleanu T. și al. Formarea de competențe prin strategii didactice interactive. Chișinău: Centrul Educațional PRO DIDACTICA, 2008.
13. Cartaleanu T., Ghicov A. Predarea interactivă centrată pe elev. Chișinău: Ed. Știința, 2007.
14. Ciobanu O. Comunicare didactică. București: A.S.E., 2003.
15. Cocorada E. Introducere în teoriile învățării, București: Ed. Polirom, 2010.
16. Cojocariu V. M. Educație pentru schimbare și creativitate. București: Ed. Idei pedagogice contemporane, 2003.
17. Coman A. Tehnici de comunicare. Proceduri și mecanisme psihosociale, București: ED. C.H.Beck, 2008.
18. Constantinescu M. Competența socială și competența profesională, București: Ed. Economica, 2004.
19. Cristea S. Fundamentele pedagogiei, București: Ed. Polirom, 2010.
20. Dinu M. Fundamentele comunicării interpersonale, București: Ed. BIC ALL, 2004.
21. Ezechil L. Comunicarea educațională în context școlar, București: Editura Didactică și Pedagogică, 2002.
22. Joița E. Instruirea constructivistă – o alternativă. București: Editura Aramis, 2006.
23. Iucu R. Managementul și gestiunea clasei de elevi. Fundamente teoretico-metodologice, Iași: Editura Polirom, 2000.
24. Lacombe F. Rezolvarea dificultăților de comunicare. București: Ed. Polirom, 2005.
25. Lupu C. Paradigma psihopedagogică a didacticii disciplinei școlare, București: Ed. Idei pedagogice contemporane, 2008.
26. Minder M. Didactica funcțională, Chișinău: Ed. Cartier, 2003.
27. Negreț-Dobridor I. Știința învățării: de la teorie la practică. Iași: Ed. Polirom, 2008.
28. Robu V. Competențe sociale și personalitate. Iași: Ed. Lumen: 2011.
29. Roco M. Creativitate și inteligența emoțională. București: Ed. Polirom, 2004.
30. Solovei R. Managementul clasei de elevi din perspectiva abordării centrate pe cel ce învață, în: Psihopedagogia centrată pe copil (coord. GUȚU V.). Chișinău: CEP USM, 2008.
31. Stan E. Educația în postmodernitate, Institutul European, 2007.
32. Ștefan M. Teoria situațiilor educative, București: Ed. Aramis, 2003.
33. Stoltz G. Eșec școlar – risc de eșec social, București: Ed. Victor, 2000.
34. Turk Ch. Comunicarea eficientă. trad. Camelia Dumitru, București: Ed. Trei, 2009.
35. Ulrich C. Postmodernism și educație. București: Ed. Didactică și Pedagogică, 2007.